

ЧЕТВЕРТИЙ ЗІЗД СТОВАРИШЕННЯ УКР. РОБ. ДІМ.

Дня 18 січня, о годині 3.30 по півночі закінчився Четвертий Зізд Стіваришненя Укр. Роб. Дім. який відбувся в Укр. Роб. Домі в Вінніпегу в днях 15, 16, 17 і 18 січня. Зізд закінчився і делегати, прибувши з різних місцевостей широкими просторами Канади, розішлись по своїх філіях, відділах і товариствах з новою енергією до праці на організаційнім і просвітнім полі серед українського робітництва.

Ні один з попередніх зідів Стіваришненя Укр. Роб. Дім не відбувся в такому влірцевім порядку, як сегорічний зізд. За чотири роки свого існуваня Стіваришненя Укр. Роб. Дім здисциплінувало, створило один клясовий погляд своїх членів на всі дотикаючі робітничі справи, скрісталізувалось в своїй боротьбі за існуванє. Тож не диво, що воно прислало сего року на зізд делегатів одної думки, одних стремлів. Делегати не тратили часу на гучні промови, не виголошували рефератів, не диктували один другому своїх поглядів, але сейчас же після перевіреня своїх мандатів і після справозданя Екс. Комітету Стіваришненя і делегатів з місць, взяли до реальної праці після програми зізду.

Як згадувалось вже в "Укр. Роб. Вістях" з 20. січня, всіх делегатів було 39, які репрезентували 54 філії, відділів і товариств Стіваришненя Укр. Роб. Дім. (В "Укр. Роб. Вістях" з 20. січня через помилку опущено західні місцевости: Колорсет, Дромгеер і Колямен, які мали своїх делегатів на зізді.)

Четвертий Зізд Стіваришненя Укр. Роб. Дім ріжний ся від попередніх зідів ще й тим, що на нім були делегатки Секції Женщин-Робітниць при Стів. У.Р.Д., які представляли передоєве свідомє працююче українське жіноцтво. Всіх делегток Секції Женщин-Робітниць було 9 і одна від центрального жіночого комітету. Своіх представників на зізд вислали переважно поблиські жіночі відділи, а відділи з дальших місцевостей дали свої повномочія спільним делегатам від філії і відділів Стіваришненя Укр. Роб. Дім.

Що на сей зізд були звернені очі всего свідомого українського робітництва Канади, про се свідчать ті численні привітні телеграми і листи, які наслили на зізд з різних місцевостей Канади і були поміщені в попередних числах "Укр. Робітничих Вістей".

Маєток Стіваришненя Укр. Роб. Дім.

Не будемо тут застановляти ся з окрема на кожній сесії зізду і входить в деталі їх праці, так як повне справозданє буде надрукованє окремою відбиткою і розісланє всім філіям, відділам і товариствам Стіваришненя в найкоротшим часі. Ми застановимо ся тут лише на головніших ухвалах зізду.

Після справозданя Екс. Комітету і делегатів з місць, зізд вибрав ряд комісій, які взяли ся за розгляненє наспівних від філій і відділів домагань по ріжним питанням. Для праці комісії була присвячена ціла сесія.

Коли комісії закінчили свою роботу, мергова сесія розпочалась справозданєм спеціальних контрольных комісій, які потвердили фінансові звіти управителя Укр. Роб. Дому і адміністратора "Укр. Роб. Вістей".

Зі справозданя маєткової комісії, яка на підставі звіту делегатів і управителя Укр. Роб. Дому в Вінніпегу зробила підсумки загальною маєтку Стіваришненя Укр. Роб. Дім, виявилось, що до Стіваришненя належать 23 Робітничих Домів і 3 фермерських. Маєток Стіваришненя після приблизного підрахунку комісії виносить вартості \$252,400.00. До сего треба додати ще маєток друкарні, в машинерії і книжках, який виносить около \$30,000.00 вартості. Загальний довг цілого Стіваришненя виносить приблизно \$64,100.00. Сей довг тяжить переважно на побудованих минушого літа Укр. Роб. Домах і на Укр. Роб. Домі в Вінніпегу.

Справа видавництва на 1923 рік.

З окрема зізд застановив ся на роботі просвітно-пресової комісії, яка обговорила і виготовила план просвітної діяльності Стіваришненя на 1923 рік. Першим взято під увагу пресу Стіваришненя. Зізд рішив, щоби "Укр. Роб. Вісті" і на дальше виходили два рази на тиждень в тім самим форматі. А на 8 сторін видавати тільки у виняткових случаях, коли сего буде вимагати необхідність. Премії на 1923 рік усунено, щоби сям дати змогу друкувати поважніші книжки. На домаганє фермерських делегатів зізд ухвалив, щоби частіше порушувати в "Укр. Роб. Вістях" фермерське питання та хоч раз на тиждень жітати ціни на фермерські продукти. Передплата на самі "Укр. Роб. Вісті" лишається як та сама, а спільно з "Голосом Праці" має виносити \$5.00 річно, если вона буде зложена одразу до гори на цілий рік.

"Голос Праці" і на дальше лишається як місячником з тою самою передплатою, за винятком коли хто прише річну передплату разом з "Укр. Роб. Вістями", то дістане 50 ц. опушту на о-бох видавництвах. Зміст "Голосу Праці" змінюється в тім напрямі, що з него усувається ся жіночий і діточий відділи, а з часом, если покажуть ся можливім, заведеть ся сатиристично гумористичний.

Жіночий журнал.

Усуваючи жіночий і діточий відділи з "Голосу Праці", зізд не мав сям на меті позбавити жінощину-робітницю і дітій друкованого слова. Ні. На домаганє делегаток і відділів жінощину-робітниць зізд ухвалив видавати місячний жіночий журнал, який має бути офіційним органом Секції Женщин-Робітниць при Стів. У.Р.Д. Журнал має видаватися популярною мовою і обговорювати всіякі жіночо-робітничі питання. Домагаючись свого журналу, делегати зазначували, що вони зуміють самі піддержати свій журнал фінансово, так як Секція Женщин-Робітниць числить тепер вже 17 відділів, загальне членство котрих виносить поперх 450. Секція Женщин-Робітниць своєю працею на робітничім полі показала, що вона є важним чинником в організації і заслугоє на те, щоби на неї звернути більшу увагу.

Діточий відділ усунено з "Голосу Праці" тому, що рішено видавати бодай неперіодичний діточий журнальчик, в якому повинно ся писати також і про робітничі діточі школи. В разі, если-б такого журналу з якихось причин не можна було-б видати, тоді діточий відділ містити в жіночій журналі.

Щодо дальшої видавничої роботи, то зізд ухвалив заперестати видаванє дрібних брошурок, а натомість розпочати видаванє поважніших наукових книжок. Рішено також видати на 1924 рік календар Стіваришненя Укр. Роб. Дім в память п'яти-літньої річниці існуваня Стіваришненя. Всіма видавництвами має завідувати комітет "Пролеткульту" під контролю Екс. Комітету Стіваришненя Укр. Роб. Дім.

Діточі школи.

Зізд звернув також свою увагу на урегульованє діточих шкіл при Стіваришненю У.Р.Д.

Найгірше даєть ся до тепер відчувати брак учителів і правильної контролі над веденєм науки в школах. Для сего зізд вибрав центральну шкільну раду з п'ятиох осіб в центрі і поручив філіям і відділам сформувати такі ради на місцях в складі трох осіб кожду. Сі ради мають наглядати за веденєм науки

в школах, учителі мають давати сям радам місячні звіти про стан школи, а місцеві ради повинні відсилати сі звіти до центральної шкільної ради. Справою виданя шкільних підручників зізд поручив занятись центральної шкільній раді.

Зізд поручив центральної шкільній раді занятись засновавєм в Вінніпегу практичного тримісячного курсу для підготовки учителів. Сі курси мали-б и існувати протягом трох місяців — з'ята, мая і червня, перед шкільними ваканціями. Котики приладів і приміщення має оплачувати ціле Стіваришненє, вибір і подорож курсантам оплачує філія або відділ, котрі його посилають, а своє отриманє на місці курсанти оплачують самі. Даєть ся також повну змогу поступити на такі курси тим, котрі зголосять ся самі на власний кошт. (Докладно про се подасть ся в справозданю.)

Фінансові справи Стіваришненя.

Над фінансовими справами Стіваришненя, а власне над сплаченєм довгу, який тяжить на У.Р.Д. в Вінніпегу і забезпеченєм видавничих зідів також серіозно застановив ся. Рішено, щоби протягом 1923 року сплатити вже головний довг Укр. Роб. Дому, причім сам вінніпегський відділ має сплатити \$10,000.00, а провінція, тобто всі філії, відділи і товариства Стіваришненя мають сплатити \$5,000.00. Сей розклад також буде поданий в справозданю.

Щодо забезпеченя видавництва "Пролеткульт", то всі філії, відділи і товариства мають зложити по \$25.00 і за сю суму повинні отримати книжок, а розпродавши їх, гроші знова повинні звернути "Пролеткульту" на дальшу видавничу роботу. Зізд потвердив також, щоби місяці май та аистопад і на дальше лишились місяцями збірки передлати і пресового фонду на "Укр. Роб. Вісті", як також рішив, щоби кожний член Стіваришненя обовязково був передплатником "Укр. Роб. Вістей" та в 1923 році придавав для "У.Р.В." ще одного передплатника.

Організаційні справи.

В першу чергу зізд звернув свою увагу на теперішнє горячкове і хаотичне організованє ся груп для візду на Радянську Україну. Зізд уважає, що дальший хід такої роботи відібеть ся шкідливо і на Стів. У.Р.Д. і не принесє жадної користи Союзу Соціалістичних Радянських Республік, бо в групи попадають елементи не тільки не свідомі, але які ніколи не були членами робітничих організацій, а навіть елементи ворожі радянській владі. Сих груп до сєй пори не контролювала ніяка робітничая організація в Канаді. Щоби запобічи сему на дальше, зізд ухвалив зорганізувати при Стів. У.Р.Д. Комітети Технічної Помочі Радянській Україні.

Центральний Комітет буде знаходитись при У.Р.Д. в Вінніпегу, а місцеві комітети при всіх філіях, відділах і товариствах на провінції. Зізд поручив Ц.К.Т.П.Р.У. разом з Екс. Ком. У.Р.Д. виробити статут, після котрого К.Т.П.Р.У. мають вести свою діяльність.

Зізд привів в основу сего статута слідууючі точки:

1. По можности нести технічну поміч Радянській Україні висланням рішничих і технічних знарядів.
2. Організованє груп лише з дісно клясово свідомих робітників, котрі належали і були активними членами таких робітничих організацій як Стів. У.Р.Д., Р.П.К. і Р.З.Т.
3. Кожний член, бажаючий вступити в групу і вихати на Радянську Україну, повинен бути рекомендований місцевим К.Т.П.Р.У. і відтак мати посвідку від Ц.К.Т.П.Р.У.
4. Видаючі групи повинні бути добре зорганізовані і заосмотрені в потрібні машини і знарядя.
5. Коли бажаючий вступити до групи не надежав ніколи до робітничих організацій або шкідлив робітничому рухови — такою групою не повинна прийматися.
6. Ц.К.Т.П.Р.У. має мати строгу контролю над зорганізованними групами, має право давати їм дозвіл на визд, а також здержувати від визду.

Про інші організаційні справи треба згадати, що зізд рішив звернути пильнішу увагу на організованє фермерів, які все частіше звертають ся тепер до Стів. У.Р.Д. Рішено, щоби як Екс. Ком. так і провінціальні комітети, які тепер будуть існувати замість окружних, вислали частіше своїх організаторів на ферми.

Тому що боротьба о визвіль робітничої кляси не можлива без участі в ній жінощину-робітницю, рішено звернути пильнішу увагу на організованє нових відділів жінощину-робітниць і веденя в них активної просвітної діяльності.

Четвертий Зізд Стіваришненя Укр. Роб. Дім годить ся в принципі з Робітничим Запомоговим Товариством і поручає філіям, відділам і товариствам занятись організованєм Р.З.Т. на місцях, втягаючи до него якнайширші робітничі маси. Зізд поручив вінніпегському відділові і головному зарядові Р.З.Т. додати до 7-го параграфу статута Р.З.Т., що по рекомендації місцевого заряду головний заряд повинен прийняти в члені Р.З.Т. того робітника, який через довгий час активно працює в робітничій організації, але доктор не дав йому вдоволяючого свідчення. Параграф 32-ї статута усунути зовсім до слідууючих загальних річних зборів Р.З.Т., на якім буде зредовано і відповідно поправлено цілий статут. А до того часу товариші на місцях повинні активно зайняти ся організованєм Р.З.Т., як організації потрібної для робітництва в сям часі.

До Езекутивного Комітету Стіваришненя Укр. Роб. Дім на 1923 рік увійшли слідуоючі товариші: Ю. Люльчак, організатор; П. Лотоцький, заст. орг.; Д. Лобай, секретар; С. Логвиненко, заст. секр.; О. Хоміцький, касієр. До контрольного комісії: В. Панчук, М. Качак, М. Зміювський.

Такий більше менше загальний перегляд праці зізду.

Артистична часть Зізду.

Треба згадати і про артистичну часть програми зізду, яку взяли ся виконати драматично-співачські сили при Укр. Роб. Домі у Вінніпегу.

В суботу 13. січня Драматично-Співачський Клубок виставив популярну на українській сцені драму-оперету М. Старицького "Ой не ходи Грицю та на вєчерниці". Треба признати, що не дивлячись на брак часу для підготовки, штука випала на причуд гарно. Всі співи які хорув, так і солбови в супроводі оркестри молодого українського скрипача Т. Гуцуляка були дуже добре виконані. Гралась ся штука при переповненій салі, а навіть много вернулось домів з браку місця, без огляду на те, що ту саму штуку в той сам вечер грало инше товариство в салі "Просвіти".

В неділю 14. січня відбув ся спільними силами при Укр. Роб. Домі величавий концерт, один з тих концертів, якими вславилась сама Укр. Роб. Дому сєй зими. В концерті взяли участь: мішаний хор при Укр. Роб. Домі під проводом Т. Кирстюка, перша і друга групи мандолинових оркестр діточої школи при У.Р.Д. під проводом т. Угрюнко і група маленьких хлопчиків скрипачів. З солдовими кусками виступали: Т. Гуцуляк, на скрипці; т-ка Л. Попович, сопранове сольо в супроводі скрипки і п'яна; т. Кирстюк, баритонове сольо в супроводі п'яна.

В середу 17. січня Драматичний клубок відіграв драму Я. Гордіна п. н. "За синим морем" або "Крайцєрова соната". Не від рєчі буде згадати, що жєнщини, членкині вінніпег-

ського жіночого відділу, постарали ся кормити всіх делегатів через цілий час зізду, чим заощадили всім делегатам часу для праці і лишних рєзходів. Товаришки знаменито справили ся з сям наложєним на себе добровільно завданєм, за що делегати при закінченю послідної сесії формально здохили ім ширю товариську подяку.

На сям ми кінчимо наш короткий огляд Четвертого Зізду Стіваришненя Український Робітничий Дім, а докладне справозданє надрукуєть ся особною відбиткою і розішлєть ся всім філіям, відділам і товариствам Стіваришненя в найкоротшим часі.

М. Штумльський, секр.

ПРИВІТІ УХВАЛЕНІ 4. ЗІЗДОМ СТОВ. У.Р.Д.

Всеукраїнському Центральному Виконавчому Комітету.

Четвертий Зізд просвітно-запомогового Стіваришненя Український Робітничий Дім в Канаді, зібраний 15, 16, 17 і 18 січня в Вінніпегу і репрезентуючий п'ятдесят чотири філії, відділи і заучені з ним товариства з усіх провінцій Канади, шле Вам і всьому працюючому населеню Радянської України свій найширший привіт. Визначаю технічну допомогу відбудові господарства Радянських Республік справою важною для пролетаріату цілого світа, Зізд постановляє створити в Вінніпегу Центральный Комітет Технічної Помочі Радянській Україні і такі-ж місцеві комітети по всіх філіях і відділах Стіваришненя Український Робітничий Дім, котрі мають зайняти ся справою технічної помочі Радянській Україні, уваживши організованєм груп лише з покладами в Радянських Республіках фахових робітників, підготовлєном таких груп, устроеном для них спеціальних курсів, заосмотрованєм їх потрібними машинами і знарядями, та відправкою тих-же на Радянську Україну, маючи-Вашє зав'язєнє, що Ви зі своєї сторони підете радо на зустріч таким групам і нашій роботі в сям напрямі.

Зізд Стіваришненя У.Р.Д. ширю жаєлає Вам як найкращих успіхів в Вашій важкій праці при відбудові господарства Радянської України та повного забезпеченя всіх революційних здобутків, за які працюючий люд Радянської України і братніх Радянських Республік поніє стільки жертв, перед котрими ми клонімо наші голови.

Нехай жєне Радянська Україна!
Нехай жєне Спілька Соціалістичних Радянських Республік!

Політичним визням Східної Галичини.

Борьмам за соціалне і національне освободженє сєлян і робітників Східної Галичини з під польсько-шляхецької неволі, котрі томлять ся по тюрмах шляхецької Польщі, Четвертий Зізд Стіваришненя Український Робітничий Дім, на котрий зішли ся представники п'ятдесят чотирох філій, відділів і товариств заучених зі Стіваришненєм У.Р.Д. зі всіх провінцій Канади, на днях 15, 16, 17 і 18 січня в Вінніпегу, шле свій братерський привіт і кличє: Вічна слава галицьким революціонерам, упавшим в бою з польсько-шляхецьким переможєм гнобительм! Чєсть і слава Вам, Товариші, котрі переносите муки і катованя польської буржуазії і шдяхті, відвничого ворога і експлоататора східно-галицьких сєлян і робітників і не піддаєтьєсь своему ворогові. Будьте сильні духом, як Ваші і наші товариші Мельничук і Шеремета, котрі вмерли геройською смертю від ворожих куль зі співом "Інтернаціоналу" і окликами "Хай живе революція" на устах.

Зізд Стіваришненя У.Р.Д. від імени зорганізованих українських робітників і робітницю та несаможного фермерства в Канаді свято прираєкає допомагати Вам всіми своїми силами у Вашій нерівній боротьбі з польсько-шляхецькою тираниєю, аж до Вашої остаточної побіди. Зізд ширю вірить, що революційний рух у Східній Галичині не дасть ся здолати брутальній силі польської буржуазної влади, ані не дасть ся забавкати і звести на ніщо брехливими обіцянками панської ласки від західно-європейських капіталістичних держав, якими намагаєть ся обманути українські сєлянські і робітничі маси самозванче правительство Петрушевича і українська буржуазна інтелігенція, але вилєть ся вона в русло соціальної революції, та при допомозі революційних сил пролетаріату Польщі, котрі також кровюю повстають ся і томлять ся по тюрмах, а ще більше при допомозі працюючого народу Радянських Республік розірвє кайдани і знищить гнет соціальної і національної неволі в Східній Галичині.

Вічна ганьба польсько-шляхецьким варварам і диким гнобителям.

Хай живе революційна боротьба у Східній Галичині і цілий Польщі аж до остаточної побіди працюючих мас!
Хай живе Спілька Соціалістичних Радянських Республік!

Спільні Соціалістичних Радянських Республік.

Четвертий Зізд Стіваришненя Український Робітничий Дім в Канаді, зібраний на днях 15, 16, 17 і 18 січня в Вінніпегу і репрезентуючий п'ятдесят чотири філії, відділи і заучені з ним товариства радісно вітає встановленє Спільки Соціалістичних Радянських Республік, котра наперекір бажаням і на злобу російським, українським і прочим буржуазним повністам і всім ворогам Радянських Республік скріпить заучену силу всіх Радянських Республік так в нутрі як і на зовні, та сьлає основою майбутньої всесвітньої Спільки Соціалістичної Радянської Республіки.

Хай живе Спілька Соціалістичних Радянських Республік!

Народному Комісаріатові Освіти Радянської України.

Четвертий Зізд просвітно-запомогового Стіваришненя Український Робітничий Дім в Канаді, зібраний 17 січня в Вінніпегу, шле привіт Наркомосвіти Радянської України і висловлює своє признанє за печалю дбайливості, з якою Наркомосвіта серед неможливо-трудних умовин сповняв свої обовязки і докладав старань підняти освіту-трудящих мас Радянської України.

Пролеткультові Радянської України.

Четвертий Зізд просвітно-запомогового Стіваришненя Український Робітничий Дім в Канаді, зібраний 17 січня в Вінніпегу, заслає Пролеткульту, на Радянській Україні ширий привіт і бажає якнайкращого успіху в праці на полі творчости пролетарської культури.

Агрікультурній Комуні в Мігаєво, на Радянській Україні.

Четвертий Зізд Стіваришненя Український Робітничий Дім в Канаді заслає товаришам членам комуні між котрими більшість членів Стіваришненя У.Р.Д. свій ширю-товариський привіт і жаєлає Ваш якнайкращих успіхів в піднятому Вами ділі на користь Радянської України і Спільки Соціалістичних Радянських Республік.

Страйкующим майнерам в околиці Едмонтону.

Страйкующим майнерам околиці Едмонтону, котрі, не вважаючи на переслідуваня, арешти і терор зі сторони властителей копаєльн і властий, сміливо борьтє ся за права своєї організації і кращі умовини жєтє, Четвертий Зізд Стіваришненя У.Р.Д. заслає свій привіт і бажає успішної побіди в боротьбі з їхніми визискувачами.

КОМІНТЕРН ПРОТИ МАССОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Четвертий Конгрес Комуністичного Інтернаціоналу завязє ставившиє в справі еміграції до Советської Росії. Він ухвалив резолюцію про допомогу Росії, в якій знаходиться ся слідуоюча точка (точка 5):

"Еміграція чужоземних робітників до Росії повинна обмежуватись лиш до окремих спеціальних робітників, які особливо потрібні в промислі. Але навіть в сих окремих випадках робітників повинно добускать ся відомом і одобренєм російських професійних союзів. При теперішньому стані російського економічного жєтє, масова еміграція до Советської Росії не принесє бє допомогі а перешкоду у відбудові Росії. Ніяким отже робом вона не має бути заохочувана".

Ся резолюція говорить ясно і рішучо. Не може бути й найменшого сумніву щодо її значіння — як рівнож не дозволяє вона на ніяку інтерпретацію. Советська Росія не в стані приймати тепер велике число робітників. Фабрики не працюють ще там так, аби робітники капіталістичних держав, які залежні від жєтєiania машинерії і призначенні до иншого способу жєтє, могли бути легко приспособлені.

Революція є революцією. Російській революції доводить ся терпіти, як і иншим революціям, тільки у більший міри. Не тільки Советській Росії доведеться боротись протягом чотирох літ проти міжнародних контрреволюційних заговорів, банд і армій, уоружуваних і удержуваних капіталістичними правительствами; не тільки доведеться Советській Росії терпіти нескло блокади і голоду; не тільки буди фабрики і копальні знищені "цивілізованими" християнськими ордами контрреволюціонерів; але найгірше те, що пролетарська революція була-саторажана інтелігенцією — техніками і експертами, які були дуже потрібні для справи відбудови Росії на нових основах.

Економічна блокада, яка й досі існує і яка не дає змоги Советській Росії набути величезну кількість товарів, особливо-ж машинерії, потрібної для відбудови економічного жєтє, є послідним клітєєм в ланцюгу обструкцій, якою капіталістичні правительства, не виключаючи й американського, пробували задушити молоду робітничу рєпубліку.

Резолюція, прийнята Четвертим Конгресом Комуністичного Інтернаціоналу, має велике значінє для американських робітників.

До сього часу існувало не-мале замішанє щодо справи еміграції в Росію. Велике число робітників було тоді гади, що помимо прикрив умовин, серед яких Росія пробує відбудувати свою індустрию, обмеженє число робітників з інших країн, яким надолє вже капіталістичний визиск вєрхтє і які хотіли-б з під него вивратись, може емігрувати до Росії.

Се особливо ясно показалось від часу стяганя робітництва до Кузбасу, де не тільки не говорено про правди про дійсний стан річі, але й не перебрано робітників. І в результаті сего спроба з Кузбасом потерпіла невдачу, так що пришлось починати її на цілком инший основі.

Се повинно бути очевидно правдою для кожного дослідника революції і примітивних умовин, що мають місце в Росії. Недавні зід Робітничої Партії (Америки) був першим, що почисляв ся з актуальними умовинами та прийняв резолюцію проти масової еміграції.

Резолюція Четвертого Конгрєсу вказує ясно, що не тільки масова еміграція і пропаганда за тим мусить устати, але рівнож й техніки, вправні механіки та експерти мають бути послані лиш за попередним порозумінєм з російськими професійними союзами, які займаючи дуже високє місце в радянській промислі, і найкраще знають економічні потреби індустрії і краю.

І. Амтер.